

BALTAZÁR – az értelmileg sérültek hivatásos színtársulata

Az 1998. februárjában alakult Baltazár Színház az egyedüli, értelmi sérült színészekből álló, hivatásos színtársulat Magyarországon. A színészek színházi munkájukért rendszeres havi fizetést kapnak. A professzionalizmus munkájuk minőségében is megmutatkozik: szakmai tudásukat folyamatosan fejlesztik a Baltazár Színház Alapítvány által működtetett színiiskolában.

Magyarországon az értelmileg sérült emberek számára a kultúra, a művészet területén folytatott tevékenységnek az 1980-as évek közepéig nem volt meghatározott irányvonala. A társadalmi szerepbetöltési akadályozottság problémáját felismerve született meg az úgynevezett normalizációs elv, mely szerint a sérült emberek életét az átlagos emberi élet mindennapi feltételei szerint kell megszervezni. Rájöttek, hogy a sérülteknek is van igényük a kultúra művelésére. A művészetet azonban nem önálló területként kezelték, hanem gyógypedagógiai módszerekhez kötötték.

A mai Magyarországon a sérült emberek foglalkoztatása főként ipari és mezőgazdasági jellegű. Egy munkaválasztás előtt álló sérült fiatalnak nincs tehát sok választási lehetősége. A művészetekhez, nevezetesen a színművészethez tehetséges sérült emberek számára nem kínálkozott más megoldás, mint a napi hatórás mechanikus munkavégzés és a legfeljebb heti kétórás, szabadidős színházi foglalkozás.

A Baltazár Színház egy teljesen más életutat kínál: megteremti a lehetőséget, hogy a sérült ember a tehetségéből éljen meg. A társulat működésével Magyarországon olyan kultúrát igyekszik megteremteni, amely a társadalmi integráció lehetőségét nyújtja. Célja, hogy tevékenységével hozzájáruljon a sérült emberek társadalmi megítélésének megváltozásához. Épp ezért nagyon fontos számukra, hogy minél szélesebb nézőközönség lássa a darabjaikat.

A magas színvonalú előadások segítségével, a rendszeresen színházba járókon kívül olyan embereket is szeretnének a közönség soraiba bevonni, akik eddig nem látogattak más színházakat, de akiknek szociális érzékenységét a Baltazár Színház darabjai felébresztik.

Az Elek Dóra vezette társulat (a műszaki vezető: Fehér István, a játékmester: Győry Franciska) működésének alapja, hogy előadásaik társadalmilag ne kirekesztve készüljenek és kerüljenek bemutatásra, hanem az ösztársadalom berkein belül. Ahogy programszerűen megfogalmazzák: az előadásokat ne „ahhoz képest” ítélik meg, hanem önmagukért. A Baltazár Színház Alapítvány közepsúlyosan fo-

gyatékos fiatalok számára biztosítja, hogy a tehetségükhöz mértén bontakozzanak ki és mutassák meg magukat – valódi természetükben. Ennek érdekében az Alapítvány a társulat tagjainak magas fokú színészképzést biztosít, jó színházi előadásokat hoz létre és a társadalom megnyerése érdekében folyamatosan hallat magáról a médiában.

Ebbe a programba illeszkedik a „Játék az egész” és a „Színész legyek” film is, amelyeket a Magyar Televízió forgatott – Zelki János rendezésében – a Baltazár Színház működéséről. A dokumentumfilmeket többször vetítették különböző tévécsatornák, összesen kb. 2 millió néző látta. (A „Játék az egész” 1999-ben a Budapesti Filmfesztiválon a dokumentumfilm kategóriában elnyerte a rendezői díjat.)

A társulat a megalakulása óta hat előadást hozott létre. Az „Ébredések” 1998-ban, a „Tollasbál” 2000-ban, a „Gondolj rám szívesen!” 2001-ben, a „Beckett Szimfónia” 2002-ben, a „Repülési engedély – angyaloknak” 2003-ban, a „Múló Rúzs” 2004-ben került először színpadra.

Az 1999-ben elindított oktatási programja sokáig csak a Baltazár színészei számára volt elérhető, ezen változtatva, azonban jelenleg egy nyitott képzés megvalósításán dolgozik a színház. Az alapképzést magyar szakemberek végzik és végezték. Regős Pál (mozgásszínészet), Taligás Katalin (muzsika), dr. Gálik Lászlóné (jóga), Elek Dóra (színészmesterség), Békefi András (thai-chi), Vass Lajos (kortárs tánc), Győry Franciska (beszéd) Földi Andrea (jelmez- és viselettörténet), Virág Szilvia (maszk), Bánki Gabriella (fény), Gretchen Meddaugh (angol nyelv), Draskóczy Attila (kulturális antropológia), Kerekes József (ritmus néptánc), Granasztói Szilvia (báb) tartozik az oktatói gárdához. Kurzusszerűen magyar és külföldi vendégtanárokat is felkérnek.

A Baltazár Színház Alapítvány nagyon fontos feladatának érzi, hogy tájékoztasson a sérült társadalomról s az előítéletektől eltérő képet adjon. Meggyőződésük, hogy az emberekre az érzelmeken – a művészetten – keresztül lehet leginkább hatni. A hatás eléréséhez előadásaink magas színvonala a biztosíték.

Egy ország társadalmi megítélésében a fogatékossággal kapcsolatos szemlélet is meghatározó. A fejlettebb európai országokban már sok-sok éve kialakult a „sérült színjátszás” kultusza. A Baltazár Színház kiemelt feladatának tartja, hogy egész Európában minél több hasonló színházzal kerüljön szakmai kapcsolatba. Eddigi történetében egy angol, egy belga és egy francia társulattal is együttműködtek.

2002. júliusában a Baltazár Színház a Fővárosi Önkormányzattól Pro Culture Urbis támogatást kapott. Egy évvel később a Baltazár Színház Alapítvány nyerte el „A 2003. év Civil Szervezete” kitüntető címet.

Forrás: www.szin haz.hu/baltazar

Jeltolmács a főszerepben

A Siketek és Nagyothallók Országos és Budapesti Szövetsége évről évre egyre nagyobb sikerrel szervezi meg különböző kormányzati, önkormányzati és alapítványi támogatások segítségével azokat a színházi előadásokat, amelyeken az előadásokat jeltolmácsok segítségével teszik tagjaik számára nyomon követhetővé, élvezhetővé. A jeltolmácsokon kívül a színpadi produkciókat indukciós hangerősítés kíséri. Ezuttal egy régebbi ilyen előadásról – a Thália Színházban műsorra tűzött Pingvinről – készült riportot elevenítünk fel, amely az RTL Klub Fókusz című műsorában került adásba.

Műsorvezető: Ritka az a színház, ahol a tolmács szerepe a legfontosabb. Igaz az sem gyakori ilyen esetben, hogy a fordító a színpadon áll, a közönség pedig – bárki szólal is meg –, leginkább őt nézi. Akik ott voltak azt mesélték, csodálatos élményben volt részük. A látvány önmagáért beszélt a hangokat pedig pótolta a tolmácsok, akik még a dalok ritmusát is igyekeztek lefordítani.

Riporter: Elsőre talán nehezen, de másodjára egy kis odafigyeléssel, meg lehet érteni őket. A siketeknek az úgynevezett hallókkal való kommunikáció a legnehezebb és gyakran a legkellemetlenebb feladat. Még egy átlagos mindennapi helyzet is nem ritkán félreértéseket, vagy vitákat szülhet. Mindez azért, mert az egyik nem hall, a másik pedig többszöri próbálkozás után sem érti a siketek beszédét.

Király Pálné hallássérült: Általában kerüljük a hangos kommunikációt a hallókkal, mert amikor nem értenek meg minket, mindenki egyre idegebb és visszahúzódóbb lesz, végül aztán én is lemondok arról, hogy megértessem magam, és kiszálok a kommunikációból.

Riporter: Jó étvágyat mindenkinek! – jelenti a kopogtatás. A Király családban a legifjabb fiú kivételével mindenki születésétől fogva siket. Az ebédnél szinte alig kommunikálnak egymással, hiszen ez az ő esetükben egy kissé bonyolultabb, és időigényesebb, mint a hallóknál. Halló vendéget egyébként ritkán hívnak magukhoz, és akkor is csak olyant, aki érti az ő nyelvüket, vagyis a siket-néma jeleket.

Ifj. Király Pál hallássérült: Én úgy érzem, hogy a halló emberek valahogy, akár utcán, akár bárhol,

akár itt meglátják a siketeket és megijednek szerintem attól, hogy nem tudnak velünk kommunikálni.

Riporter: A Pingvin című darab próbája, Eszenyi Enikő és társulata a darabot fordítja siketek számára jeltolmácsok segítségével. Így legalább egy előadás erejéig a siketek csakúgy, mint a hallók, nem csak láthatják, hanem érthetik is a színpadon zajló eseményeket. Vasárnap délelőtt a Thália Színházban a színészek kizárólag a siket közönségnek beszéltek, táncoltak, és énekeltek. A darabon semmi sem változott, csupán két új szereplővel, vagyis két jeltolmáccsal bővült az előadás.

Eszenyi Enikő színművész: Elkezdtem az előadást, és az első percben rájöttem, ugyanis csak a profilokat láttam, hogy nem engem néznek, hanem a jeltolmácsot. Akkor rájöttem, hogy nekik meg kell hallgatni, hogy én mit mondok, így sose fognak rám nézni. Ezért aztán nem volt más választásom, a jeltolmács mellé álltam.

Riporter: A tolmácsok óránként váltották egymást, és nem volt könnyű dolguk, hiszen szinte csak rajtuk múlt az előadás sikere. Mindent pontosan és gyorsan kell lefordítaniuk, nem érthetnek félre semmit. Talán az egyik legnehezebb feladat a dalok hangulatának közvetítése volt.

Kiss Zoltán színművész: Gondolkoztam itt az öltözőben, hogy ez miért van. Egyáltalán, mit kaphattak ebből, vagy mit éreztek, mennyire ismerték meg ezeket a nótákat. Ismerik-e egyáltalán a nótákat, nem tudom. Ez valami fantasztikus dolog!

Győre Etelka jeltolmács: A jelben ugyanúgy át

lehet adni egy dalnak az érzélemvilágát, a ritmusokat, mint amikor egy prózában, mondjuk drámai rész van. A mi dolgunk, hogy ezt tudjuk közvetíteni, tehát nyilvánvaló, hogy a dalt abban a ritmusban kell jelezni, ahogyan elhangzik.

Riporter: Ebben a darabban rengeteg a szöveg nélküli zenés, táncos beszéd. A siketek ebből leginkább a látványt, és a hangok mélyebb rezgéseit érzik.

Király Zoltán hallássérült: A ritmust érezzük a testünkön, ugyanis a fal közé bezárul a hang, és a visszacsapódását lehet érezni. A halkabb hangokat sajnos nem érezzük, de így is fantasztikus volt az előadás.

Riporter: A színészek, és a közönség szerint is egy kisebb csoda született a Tháliában. Néhány órára a siketek is élvezhették azt, ami nekünk hallóknak, születésünktől fogva megadatott.

Minket ne a vakság mércéjével mérjenek!

A Vakrepülés Színjátszó Egyesületről

Az első tíz perc szinte fizikailag is kibírhatatlan, mint amikor az ember egy sötét szobába lépve várja, hogy a szeme lassan megszokja a sötétet és elkezdje látni a tárgyak körvonalait. Itt azonban – a Vakrepülés Színjátszó Egyesület Áramszünet programján – teljes a sötétség, a következő percben is. A sötétben nem tudom elképzelni a teret, később, már világosban kiderül, hogy semmi nem olyan, mint gondoltam, és éppen én vagyok az, aki végig a színpadnak háttal ült.

A Vakrepülés Színjátszó Egyesület 1998-ban alakult, 2001-ben mutatták be *Az éjszaka tapintása* című darabjukat, majd ezt követte *A Varázskert örökösei* című előadás. Mindkét darab teljes sötétben játszódik, a nézők az előadás idejére megtapasztalhatják milyen a látás képessége nélkül élni. Az egész estés *Áramszünet* pedig egy színes program zenével, vetélkedőkkel, kézműves foglalkozásokkal a sötétben.

Sallai Zoltán rendezőnek az 1995-ös Láthatatlan Kiállítás meghatározó élmény volt a látás elvesztéséről, a kiállításához hasonló élményt akart megvalósítani színházi formában.

– Mikor kijöttem a kiállításról, annyira a hatása alá kerültem, hogy majdnem sírtam, és emlékszem akkor hetekig kavargott az egész bennem. Annyira tetszett, meg annyira elementárisnak találtam az élményt, hogy úgy éreztem, kell ezzel valamit kezdenem. Egy argentin ismerősöm mesélte, hogy egyszer volt egy sötét színházban, ahol kis manók jártak körbe és citromkarikákat osztogattak. Innen jött az ötlet, hogy én is csináljak valami színházasdit.

Úgy gondoltam, hogy a darab kerettörténetének legyenek olyan lehetőségei, hogy mozogjunk, ízleljünk, illatokkal játszódjunk. Találtam egy szerzőt, Donáti Istvánt, aki nem értette, hogy mi ez az egész, szerintem még utólag sem értette, hogy mit írt és miért kellett. Kértem, hogy legyen illateffektre lehetőség, és mozgásra meg tapintásra, ő pedig beleszerkesztette ezeket a művébe. A pipafüstöt sajnos ki kellett hagyni a darabból, mert nagyon jól terjed ugyan, de fényt adott – beszél Sallai Zoltán a kezdetekről.

Akkor egyértelmű volt számára, hogy egy ilyen fajta színházat vakokkal lehet megcsinálni, ezért társulatát ilyen fiatalokból szervezte. A Vakrepülés Színjátszó Egyesület első bemutatója „Az éjszaka tapintása” volt. A színdarab egy különleges utazás a sötétben, ahol alkalom nyílik megtapasztalni a különböző érzékleteket, kipróbálni a sötétben való létezést. Egy Áramszünettel a hátam mögött mentem el az előadásra, rutinosan. Nem féltem már a sötétől, mégis, amikor az előadás kezdetén besötétítettek, összeszorult a gyomrom. Megszokhatatlan érzés. A körülöttem levők hangosan beszélgetnek, viccelődnek, mintha zajokból próbálnának védőfalat vonni maguk köré, nem tudják elviselni csendben a sötétséget. Érdekes tapasztalatokat hozott a műsor. Rájöttem például, mennyire nincsen bennem bizalom. Amikor ételt-italt osztottak a nézőknek, féltem, hogy én nem kapok. Mintha azzal, hogy nem látszom, kicsit meg is szünnék létezni.

Jó érzés volt a szereplők segítségére hagyatkozni, megtapasztalni, hogy megcserélődtek a szerepek. A kiszolgáltatottságban eltűntek a nézők közti korlátok, útítársak lettünk, s amikor a darab végén leültettek minket a színpadon, már nem zavart a többiek közelsége.

– Az volt a cél, hogy ne egyszerűen csak leüljenek a nézők, mert leülni sok helyen lehet, de úgy üljenek le, hogy az már emberi közelség. A sötétben úgy tudjuk őket leültetni, amire nem lennének képesek világosban. Mert a szemünk ennyire eltávolít, meg félelmeket és komplexusokat okoz – mondja erről a rendező.

– Nagyon sok dolog ért a próbafolyamat alatt engem is meglepetésként. Amikor megkaptuk a szöveget a szerzőtől, eszembe jutott: hogy fogunk mi próbálni? Olvasópróbáról itt szó sem lehet, akkor mi lesz? Mag-nóra dolgozunk? Ötletem sem volt, és akkor ezek a fiúk és lányok szépen – már nem is kellett mondani – pontírással kijegyzetelték a szöveget, s azt olvas-ták fel. Sőt, felmerült az is – micsoda előny! –, hogy akkor minek kell ezt megtanulni, hiszen a sötétben úgy sem látni, hogy olvassák. A próbafolyamat köz-ben volt még egy különleges élményem, mert a sors is kísértett, egy függőnypálcikát vettem, fehér volt és a trolimegállóban – karácsony volt, sok csomag ná-lam, kezemben a pálcika –egy hölgy segített felszáll-ni. Olyan aranyos volt, istenem! Azóta szeretem, ha segítenek. Sokszor a vakoknak az a nagy problémá-juk, hogy feleslegesen segítenek nekik. A szereplők leginkább az effektjeink működésében kételkedtek. Alapdilemmájuk volt a félelem, hogy a nézők majd a sötétben hogyan reagálják le az elő-adást. Félnek-e vagy meg tudnak maradni a terem-ben? Utólag látom, hogy fölöslegesen izgultunk, mert nem minden úgy működik, ahogy félünk tőle.

Az előadás arra is jó lehetőség, hogy a nézők talál-kozhassanak vak emberekkel, láthassák, milyenek is ők valójában. Sallai Zoltánnak is nagy felfedezés volt a velük való munka.

– Én a darab megrendezésén kívül nagyon sok időt töltöttem vakokkal, fantasztikus élmény, hogy egy kicsit belülről is meg kívülről is láttam a fogyatékos-sághoz való viszonyt, teljesen mindegy, hogy vakok, mert ezt általánosítani lehetne. Sokan – én is – úgy gondoltam, hogy nem lehetnek boldog emberek, vakvágány az életük és közben arra kellett rájön-nöm folyamatosan, hogy nekik is ugyanolyan ér-zéseik vannak. A szerzővel elmentünk beszélgetni vakokkal, az egyiknek feltette azt a kérdést: Ilonka, szoktad magadat szépnek érezni? Mi is eldöntjük, hogy szépek vagyunk, belenézünk reggel a tükörbe. Ilonka szintén. „Hát persze! Van, amikor reggel úgy érzem, hogy ma nagyon szép vagyok s van, amikor nem” - felelte. Borzasztó, hogy mennyire függünk a tükörtől, pedig a szépség belső érzés, amit Ilonka tud igazán megmagyarázni, mennyire így is van. Sokak számára kellene ilyen helyzeteket teremteni, mint ez a darab. Később autistákkal kezdtem dol-gozni. Biztos azért nem ment nehezen, mert volt köz-öm a vakokhoz. Köztük is egy csomó dolgon lehet-ne csodálkozni, de igazából már nincs min. Nagyon szeretetre méltók az autisták is. Ha valaki túl tud lépni a rémületen, meg a szájalmon, akkor eljuthat az ő igazságmagjához is.

Zsolt, Laci és Kriszta a Vakrepülés Egyesület tagjai. Kriszta a társulat egyik alapító tagja, gyerekkora óta érdekli a színjátszás, főleg a színészi oldal vonzot-ta az Egyesülethez, Az éjszaka tapintása egyik fő-szereplője. Zsolt a társulat hangtechnikusa, Laci a

Debrecenből ingázó Zsolt pesti kísérőjeként került kapcsolatba a társulattal, ő az előadás trükkmestere, de a készülő új bemutatóban színészként is fellép. Hiába erőltetném rájuk, nem akarják magukra ven-ni, hogy a társulat fő célja a vakügy megismertetése lenne a világgal. Céljuk a szórakoztatás.

– Az Áramszünetnél az volt a lényeges, hogy a látók kipróbálják, hogyan lehet mondjuk vakon táncolni, és ha legközelebb felkér valakit, aki vak, lehet, hogy eszébe fog jutni, mi is okozott gondot. Ha otthon sötétben kell fölkapcsolnia a villanyt, akkor lehet, hogy eszébe jut majd: nekem a múltkor azt mondták, ne rakjam már szét a kezem, mert lehet, hogy orral megyek neki az ajtófélfának. Ebben a mostani da-rabban nagyon mély filozófiai gondolatok vannak, amiből itt sem az jön le, hogy a világot csak vakon lehet jól megtapasztalni, ha mindent belülről lát az ember. Nem azon van a hangsúly, hogy azért van így, mert én vak vagyok – foglalja össze Kriszta, mi az alapvető célkitűzésük. Egyetlen világ van – teszi még hozzá – és abba belefér, akinek nagy az orra és az is, aki nem lát.

Rácsodálkozás

A Vakrepülés társulat programjain az ember rá-csodálkozhat nem is annyira magától értetődő dol-gokra. Kiderül, hogyan lehet sötétben tombolázni (számok helyett apró tárgyakkal), hogyan lehet agyagozni (meglepően jól sikerül az elefánt tapintás alapján is), milyen egy Braille-névjegykártya. Újra és újra szembetalálhatom magam a látó rutinjával, és túl is léphetek rajta, például nyugodtan használha-tok vizualításra utaló szavakat. Az egyik vak lány-nyal találok egy közös ismeróst. Amikor megkér, írjam le, milyen az én ismerősöm, hogy ugyanarról beszélünk-e, az első három jelző, ami eszembe jut, a magas, barna hajú és a szemüveges. Újabb jelzőkön gondolkodom, rájövök, ezek sem kevésbé fontosak és mivel nem külsőségek, személyesebbek. Jobban meg tudom becsülni a csendet és a hangokat, a sötétben sokat jelentenek. Nem értelmezhető az ott és arra, más egy útbaigazítás. Ha majd valakit, aki nem lát, útba kell igazítanom, esetleg eszembe jut. Igen, talán ez fontos.

A szereplők nem szeretik, ha misztifikálják a világu-kat. Nekik például az furcsa, amikor az Áramszünet programon felolvassnak a sötétben egy verset és a látók nem tudják, mikor van vége, mert nincs meg-hajlás.

– Nem kellene nagy dolgok – mondja Laci –, bele lehet ebbe magyarázni bármit, hogy mi most meg akarjuk váltani a világot. (Egyébként lehet, hogy igen, de ahhoz talán még kicsik vagyunk.) Nem biz-tos, hogy az a legnagyobb napi problémám, hogy látássérült vagyok, hanem mondjuk, hogy nincs munkám, vagy kifogyok a pénzből hónap végé-

re... Különben sem árt vigyázni ezzel a megértéssel. Sokan úgy élik meg, hogy átfordulnak sajnálatba, erősödik bennük az érzés, hogy most láttam milyen vakon élni, nekem milyen rossz volt. Akkor ezt rögtön ránk is vetítik, hogy nekünk legalább ilyen rossz, sőt rosszabb lehet, mert nekünk régebbi, meg nem is lehet gyógyítani esetleg, de abba nem gondolnak bele, hogy aki sohasem látott, nem is tudja, hogy milyen látni. Aki nem látott soha, az nem tudja, mit veszített, sőt ebben az esetben nem is veszített semmit. Én ebben a környezetben élek, akkor nekem miért mondják azt, hogy nekem rossz?

A Vakrepülés Egyesület másik repertoárdarabja Peter *Shaffer Black Comedy*-je. A darab elején kimegy az áram, nekem egyértelmű, hogy majd sötétben adják elő a vígjátékot, nekik egyértelmű, hogy világosban. A darab rendezője, *Almási-Tóth András* egy barátja révén került kapcsolatba a társulattal, mindenképpen vidám hangvételi darabot szeretett volna rendezni velük, de az előadás kicsit túl is mutat ezen.

– Amikor megismerkedtünk, még nem tudtam, milyen előadást hozunk létre, csak azt, hogy arról a fajta elfogadásról szóljon, ami nekem is nagy élmény volt velük kapcsolatban. Itt nagyon vidám, kedves, helyes emberek vannak, akik ugyanúgy élnek, mint bármelyikünk, csak van ez a hiányosság az életükben, hogy ők nem látnak. Ettől azonban még ugyanúgy léteznek, ugyanúgy bonyolítják az életüket, amiről szerintem az átlagembernek egészen más képe van. Azt hiszik, hogy egy vak ember nem élvezi az életét, nincsenek meg az örömei, és ez nem igaz. Így jutott eszembe a *Black Comedy*. Ezt a darabot sosem tudják színházban rendesen eljátszani, mert világosban kell eljátszaniuk, hogy sötét van, és ez nagyon nehéz a színészeknek. Furcsa csavarral nálunk a vakok játsszák el, hogy ők látó emberek, csak egy olyan szituációban vannak, amikor nem lehet látni semmit. Úgy gondoltam, hogy az egész előadás valahogy arról szóljon, hogy ők ugyanolyanok, mint mi, és mi is kerülhetünk olyan helyzetbe, amikor nem tudjuk használni azokat az érzékelési csatornáinkat, amikre olyan büszkék vagyunk. Ők is kerülhetnek viszont olyan szituációba, amikor teljesen egyenrangúak velünk. A társulatnak jó alkalom ez a bemutató arra is, hogy világosban is megmutathassák magukat, bizonyíthassanak színészként is.

– Ha ebben a világosban zajló darabban valamit rosszul csinálunk, akkor a közönség látja. Nem tudunk elbújni a sötétség leple mögött. Ez benne a lényeg, kicsit továbbfejlesztjük magunkat. Nagyon jók ezek

a sötétes darabok, de egy vak emberben ne csak azt lássák, hogy vak, hanem hogy tudunk játszani, énekelni. Ezzel egy kicsit talán tüntetni is szeretnénk – mondja el Zsolt a darab kapcsán.

Almási-Tóth András rendezőként még nem dolgozott vakokkal, néhány dolgot át kellett értékelnie a próbák folyamán.

– Először elkezdtem helyzetgyakorlatokat végeztetni velük. Alapfeladat, hogy játszd el, belépsz egy szobába, ami egyszerű, de a színészet felé közeledve egy csomó kérdést fel kell tenni. Honnan jövök, hova megyek, miért lépek be, mi a célom, van-e fény a szobában? Amikor ezt velük csináltam, ugyanígy megkérdeztem: milyen kérdéseknek kell felmerülni bennetek, ha azt mondom, hogy belépsz egy szobába. Azt felelték, a legfontosabb, hogy van-e küszöb. Ez annyira csodálatos, mert ez nem azt mutatja, hogy a valóságnak egy külön szegmensét fogják ők fel, hanem csak más irányultságban fogják fel a valóságot. Nagyon érdekes színészileg velük dolgozni, mert teljesen más oldalról közelítenek meg mindent. De ugyanolyan jókedvűen, életvidáman. Nekem nagyon felszabadító velük lenni, a próba soha nem fárasztó, mert egy felfedezés-sorozat az egész. Másik dimenzióban kell gondolkozni ugyanarról a színházról, más instrukciókat kell adni, más közegből kell kiindulni. Ez nagyon jó, mert más dolgok felé nyílik ki az ember gondolkozása. Például a térhasználat nem egy objektív tér, amit berendez az ember, nekik mindannyiuknak van egy saját terük, mivel nincs egy objektivitás, ahogy én látom. Például nem tudom azt mondani, hogy most fordulj felé, mert ha az illető éppen nem szólal meg, akkor nincs felé. Ez az irány nem létezik. Az a tér akkor nyílik meg, amikor megszólal a másik. Viszont nagyon furcsa, hogy amikor azt kell játszani, hogy nem látnak, azt nem tudják. Eljátszani a nem látást a legnagyobb kihívás a darab szereplőinek.

A humorérzékük, a jókedvük volt az egyik legnagyobb élményem a Vakrepülés társulattal kapcsolatban, amikor az Áramszüneten illetve a beszélgetésünk kapcsán egy kis időt velük tölthettem. Éppen ezért örülök, hogy újra és újra bebizonyítják: nem akarnak azonosulni a róluk uralkodó elképzelésekkel. Nem akarnak magukba roskadni, elbújni, csökkentett üzemmódban élni az életet. Fialok, tele vannak tervekkel, optimisták... és igen, nem látnak.

Dunkel Petra

forrás: www.vakrep.hu